

KIRJALLINEN KYSYMYS 705/2004 vp

Positiivisen luottorekisterin perustaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Kotitalouksien velkaantumisen muoto on viime vuosina muuttunut. Kun laman aikana pääasiallisin syy ylivelkaantumiseen oli joko kahden asunnon loukku tai takauksen synnyttämä velkataaka, niin nyt johtavaksi syyksi on noussut talouden hallitsematon hoito. Lisäksi avio- tai avoero, työttömyys ja sairaus aiheuttavat edelleen paljon ylivelkaantumista. Velkamäärätkin ovat pienentyneet 10 000—20 000 euron välille. Usein velkamäärä koostuu useista pienistä eristä. Velkerät saattavat muodostua jopa 40—50 eri luotosta tai "vipistä".

Korkotason lasku ja korkojen jääminen aiempaa selvästi alhaisemmalle tasolle ovat pitäneet luottojen tarjonnan ja kysynnän vilkkaana. Perinteisten pankkiluottojen ohessa kulutusluottojen sekä korttiluottojen tarjonta ja kysyntä ovat lisääntyneet 1990-luvun lopulta lähtien. Pankkien rahoitusyhtiöiden luotot ja kauppojen omiin luottokortteihin perustuva kulutusluototus ovat kasvaneet viiden viime vuoden aikana lähes kymmenen prosenttia vuodessa. Pankkiluottoihin nähden korttiluottojen todellinen vuosikorko saattaa nousta hyvinkin korkealle. Näiden luottojen myöntämisehdot ja markkinointi eivät kaikilta osin noudata rahoituspalveluiden tarjonnalta edellytettävää hyvää kauppatapaa. Toistaiseksi näitä luottoja on maksettu takaisin ehtojen mukaan ja yhtiöiden luottotappiot ovat pysyneet kohtuullisina.

Markkinoiden vapautumisen myötä lainanotokulttuurissa on tapahtunut selvä muutos. Luo-

tonottokynnys on madaltunut, ja luotto otetaan usein sellaistenkin tavaroiden ja palveluiden hankintaan, jotka normaalisti maksettaisiin käteislä. Tehokas markkinointi on muokannut käyttäytymistapoja. Kun tähän uuteen suhtautumiseen luotonottoon liittyy neuvottomuus ja harkitsemattomuus, saattaa edessä olla syvenevä velkakierre. Luotonantajan pitäisi nykyistä enemmän kantaa vastuuta nykyisessä markkinatilanteessa. Luotonottajalle pitäisi antaa selvät hintatiedot ja laatia ymmärrettävät sopimusehdot.

Yksi keino puuttua luottomarkkinoilla vallitseviin epäterveisiin piirteisiin olisi positiivisen luottorekisterin perustaminen. Rekisterissä näkyisivät luotonottajan kaikki aiemmat luotot eivätkä vain maksuhäiriöt. Tällainen järjestelmä on käytössä mm. Ruotsissa, Ranskassa ja Hollannissa. Positiivisella luottorekisterillä luotonantajien vastuuta lisättäisiin, kun heidät velvoitettaisiin tarkistamaan luotonottajan kaikki luottotiedot.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Katsooko hallitus, että tällainen positiivinen luottorekisteri olisi tarpeellinen myös Suomessa, ja jos se koetaan tarpeelliseksi, niin

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä rekisterin perustamiseksi?

KK 705/2004 vp — Valto Koski /sd

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2004

Valto Koski /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Valto Kosken /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 705/2004 vp:

Katsooko hallitus, että tällainen positiivinen luottorekisteri olisi tarpeellinen myös Suomessa, ja jos se koetaan tarpeelliseksi, niin

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä rekisterin perustamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Luottotietolainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelu on vireillä oikeusministeriön 21.5.2002 asettamassa työryhmässä. Työryhmän on toimeksiantonsa mukaan muun ohella selvítettävä ns. positiivisten luottotietojen rekisteröintiä koskevan sääntelyn kehittämistä. Määräaika työryhmän työlle on 31.12.2004.

Luottotietolainsäädännön kehittämistyöryhmä laati toimeksiantonsa mukaisesti ensimmäisenä osatehtävänä keskustelumuistion luottotietolainsäädännön kehittämisen vaihtoehdoista

(Oikeusministeriö. Työryhmämietintö 2003:3). Muistion avulla oli tarkoitus saattaa jo varhaisessa valmisteluvaiheessa lainsäädännön kehittämisessä huomioon otettavat yleiset näkökohdat yleisen keskustelun ja arvioinnin kohteeksi. Muistiossa käsiteltiin myös kysymystä ns. positiivisista luottotiedoista.

Työryhmän keskustelumuistio oli lausunnolla eri tahoilla. Muistiosta saatiin yhteensä 46 lausuntoa. Saadussa lausuntopalautteessa positiivisten luottotietojen keskitettyyn rekisteröintiin suhtauduttiin varauksellisesti, joskin myös rekisteriä puoltavia kannanottoja esitettiin. Useat asian kannalta keskeiset lausunnonantajat totesivat, ettei positiivisten luottotietojen tallettaminen nykyisten maksuhäiriötietojen tapaan ole tarpeen eikä perusteltua. Rekisteristä saatavan hyödyn ei nähty olevan oikeassa suhteessa siitä aiheutuviin kustannuksiin ja niihin heikennyksiin, joita laaja rekisteröinti aiheuttaisi sekä yksityisyyden suojalle että pankkitoiminnan perustana olevalle käsiteltävien tietojen luottamuksellisuudelle. Rekisterin ylläpitoa ja sen tietojen ajan tasalla pitoa pidettiin myös hankalana toteuttaa.

Jatkotoimia arvioidaan työryhmän ehdotusten valmistuttua.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 705/2004 rd undertecknat av riksdagsledamot Valto Koski /sd:

Anser regeringen att ett positivt kreditregister av beskrivet slag skulle vara behövligt också i Finland och, om det anses vara behövligt,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta i syfte att bilda ett sådant register?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Beredningen av en totalreform av kreditupplysningslagstiftningen pågår som bäst i en arbetsgrupp som tillsattes av justitieministeriet den 21 maj 2002. Till arbetsgruppens uppgifter hör bland annat att utreda möjligheterna att utarbeta bestämmelser om så kallade positiva kreditupplysningar. Arbetsgruppens arbete skall vara klart den 31 december 2004.

Arbetsgruppen har i enlighet med uppdraget inlett sitt arbete med att utarbeta en promemoria om olika alternativ för att utveckla kreditupplysningslagstiftningen (Justitieministeriet. Arbets-

gruppsbetänkande 2003:3). Avsikten har varit att med hjälp av promemorian redan i ett tidigt skede av beredningen för allmän diskussion och bedömning föra fram allmänna synpunkter som bör beaktas när man utvecklar lagstiftningen. I promemorian behandlades också frågan om så kallade positiva kreditupplysningar.

Arbetsgruppens promemoria har varit på remiss och sammanlagt 46 utlåtanden har getts om den. Inställningen i remissvaren till en centraliserad registrering av positiva kreditupplysningar var återhållsam, även om ett sådant register också förespråkades i vissa av ställningstagandena. Flera i detta sammanhang betydelsefulla remissinstanser konstaterade att det varken är behövligt eller motiverat att bevara positiva kreditupplysningar på samma sätt som betalningsstörningar. Nyttan av registret ansågs inte stå i rätt proportion till de kostnader registret skulle medföra och till det svagare skydd som en omfattande registrering skulle leda till för den enskildes privatliv och för den konfidentialitet vid behandling av uppgifter som bankverksamheten grundar sig på. Också registerföringen och uppdateringen av de registrerade uppgifterna ansågs vara komplicerade frågor.

Fortsätta åtgärder utvärderas när förslagen färdigställts.

Helsingfors den 8 oktober 2004

Justitieminister Johannes Koskinen